Fra tilbagetrukket til beskæftiget

– Genindtræden på arbejdsmarkedet for 50-79-årige i perioden 1981-2023

Hovedresultater

Christian Højgaard Warming, Vibeke Jakobsen og Paul Bingley

VIDENSCENTER
FOR FASTHOLDELSE
AF SENIORER
PÅ ARBEJDSMARKEDET

Hovedresultater

Beskæftigelsesfrekvenserne er steget for seniorer (50+ år) inden for de seneste 25 år. Stigningerne i denne periode er især stor for de 63-66-årige. Stigningen i andel beskæftigede blandt seniorer kan både skyldes, at relativt flere udskyder tidspunktet for tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, og at relativt flere genindtræder efter først at have trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Genindtræden på arbejdsmarkedet er relativt underbelyst i både dansk og international forskning. Ud over en enkelt opgørelse for perioden 2015-2024 fra F & P, som er en brancheorganisation for forsikrings- og pensionsselskaber, findes der ikke kvantitative opgørelser af udviklingen i genindtræden på det danske arbejdsmarked.

Definition af genindtræden på arbejdsmarkedet

En person defineres som genindtrådt på arbejdsmarkedet i et givent år, hvis personen det pågældende år er i arbejde og året før modtog pension.

Pension skal her forstås bredt som modtagelse af forskellige typer af pension og tilbagetrækningsydelser.

Formålet med denne rapport er at skabe et mere solidt kvantitativt empirisk grundlag for forståelsen af genindtræden på arbejdsmarkedet i Danmark. I rapporten ser vi på udviklingen i genindtræden på arbejdsmarkedet for perioden 1981-2023. Vi ser på udviklingen i antallet af seniorer, der genindtræder på arbejdsmarkedet, da det giver viden om, i hvilket omfang udviklingen i genindtræden bidrager med et øget arbejdsudbud (målt i antal personer). Vi ser også på udviklingen i seniorernes tilbøjelighed til at genindtræde på arbejdsmarkedet ved at se på udviklingen i andelen af seniorer på pension, der genindtræder. For at forøge antallet af genindtrådte er det vigtigt at vide, dels hvad tilbøjeligheden til at genindtræde er generelt og i forskellige grupper, dels hvad der påvirker denne tilbøjelighed.

I rapporten undersøger vi aldersgruppen 50-79 år. Vi undersøger to hovedspørgsmål:

- Hvordan har genindtræden på arbejdsmarkedet i Danmark udviklet sig siden starten af 1980'erne?
- Hvad er de demografiske, økonomiske og beskæftigelsesmæssige karakteristika for personer, der genindtræder på arbejdsmarkedet, og har de ændret sig over tid?

Omfanget af genindtræden er vokset

Antallet af personer, der genindtræder på arbejdsmarkedet efter en periode på pension, er steget fra ca. 5.500 i 1981 til ca. 11.500 i 2023. Antallet lå stabilt omkring 5.500-6.000 gennem 1980'erne og er efterfølgende steget. Udviklingen i antallet af genindtrådte har dog også været præget af nogle udsving, særligt i 00'erne. Antallet af genindtrådte steg kraftigt i årene 2003-2005. Herefter faldt det årlige antal af genindtrådte frem til 2009. Herefter har det årlige antal genindtrådte været støt stigende frem til 2023.

Stigningen i antal genindtrådte over hele undersøgelsesperioden skyldes blandt andet, at tilbøjeligheden til at genindtræde er steget. I 1980'erne genindtrådte 0,8-1,0 pct. af personerne på pension hvert år, mens andelen i begyndelsen af 2020'erne har ligget omkring 1,4 pct.

Tiden på pension før genindtræden er blevet kortere

Andelen af tilbagetrukne, der genindtræder efter ét år på pension, er steget fra ca. 30 pct. omkring 1990 til ca. 40 pct. i 2008-2022. Det betyder, at genindtræden generelt sker hurtigere efter tilbagetrækning i dag sammenlignet med 90'erne.

Det gennemsnitlige antal år i beskæftigelse fra genindtræden til ny tilbagetrækning ser endvidere ud til at være steget. Lidt over 40 pct. af de genindtrådte er i beskæftigelse i 1 år, inden de igen trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet, mens omkring 20 pct. er i beskæftigelse i 2 år. Andelen med længere genindtrædelsesperioder på 7 år eller mere er steget fra 5-7 pct. omkring 1990 til 11-14 pct. i perioden 2012-2022.

De genindtrådte udgør en lille del af de beskæftigede seniorer

Det samlede antal personer i beskæftigelse efter genindtræden steg fra ca. 22.000 i 1994 til 34.000 i 2002 og har siden 2010 ligget relativt stabilt omkring 40.000 årligt. Tallet omfatter både personer, der er genindtrådt i det pågældende år, og personer, der er genindtrådt tidligere og fortsat er i beskæftigelse.

De genindtrådte udgør en relativt lille andel af de beskæftigede blandt 50-79-årige samlet set, men en væsentligt større andel blandt 70-79-årige. I 2020-2023 udgjorde genindtrådte godt 3 pct. af de beskæftigede 50-69-årige, mens de udgjorde omkring 35 pct. blandt de 70-79-årige. For alle aldersgrupper steg de genindtrådtes andele af de beskæftigede frem mod omkring 2009, hvor denne andel toppede. Herefter har den været faldende frem mod 2020, hvorefter udviklingen er fladet ud. Det vil sige, at selvom antallet af genindtrådte er steget efter 2009, udgør de en faldende andel af de beskæftigede seniorer.

Ledighed og genindtræden

Der ser ud til at være en negativ sammenhæng mellem ledighed og genindtræden på arbejdsmarkedet: Når den lokale (kommunale) ledighed er høj, er der færre seniorer, der genindtræder. Sammenhængen er særligt tydelig for mænd, og følsomheden over for den lokale ledighed er steget over tid. En mulig forklaring på den negative sammenhæng mellem ledighed og genindtræden for mænd er, at mænd oftere genindtræder i den private sektor, hvor beskæftigelsen er mere konjunkturfølsom.

Samlet peger resultaterne på, at efterspørgslen efter arbejdskraft har væsentlig betydning for seniorers muligheder for at genindtræde. Sammenhængen kan dog ikke nødvendigvis fortolkes som en kausal effekt af ledighed, da forskelle i lokal ledighed også kan hænge sammen med andre forskelle mellem kommunerne.

Mænd, veluddannede og personer med høj tidligere indkomst genindtræder oftest

Flere mænd end kvinder genindtræder i alle årene 1981-2023. Blandt mænd genindtræder 1,5-2 pct. af de tilbagetrukne årligt mod 0,5-1 pct. blandt kvinder. Tilbøjeligheden til genindtræden stiger med uddannelsesniveauet, og siden 2009 er knap 2 pct. af tilbagetrukne med en videregående uddannelse genindtrådt årligt mod ca. 1,3 pct. med en erhvervsfaglig uddannelse. Det er endvidere næsten halvdelen af de genindtrådte i 2021, som lå i øverste indkomsttertil i året før tilbagetrækning. Det ser dermed ud til, at det især er de bedst uddannede og de mest velstillede, som genindtræder på arbejdsmarkedet.

Genindtræden sker overvejende i den private sektor

Størstedelen af de genindtrådte genindtræder som lønmodtagere. Antallet af genindtrådte selvstændige har ligget stabilt omkring 1.500 om året gennem hele perioden, mens antallet af lønmodtagere er steget fra ca. 5.000 i 80'erne og 90'erne til knap 11.000 i 2023.

I 2013-2023 fik 70-75 pct. af de genindtrådte beskæftigelse i den private sektor. Langt de fleste af de genindtrådte, som var beskæftigede i den private sektor før tilbagetrækning, får beskæftigelse i den private sektor igen i forbindelse med genindtræden. Blandt de genindtrådte, der var offentligt ansat inden tilbagetrækningen, vender godt halvdelen tilbage til den offentlige sektor, mens den anden halvdel får beskæftigelse i den private sektor.

Alderen ved genindtræden stiger, og konjunkturerne betyder noget

Siden 2000 er alderen ved genindtræden steget. Antallet af genindtrådte over 68 år er vokset betydeligt, mens antallet af genindtrådte i alderen 50-61 år har været faldende siden 2007. Udviklingen følger den stigende tilbagetrækningsalder. Genindtræden følger desuden konjunkturerne. Fra 2003 til 2007 steg antallet af genindtrådte med ca. 900 personer for hvert procentpoint, ledigheden faldt.

Mange genindtræder fra folkepension

En sammenligning af, hvor mange der genindtræder fra: (1) folkepension, (2) førtidspension og (3) efterløn og anden pension, viser, at der generelt er flest, der genindtræder fra folkepension. Der er dog undtagelser i 1997 og 2000-2006, hvor der var flest, der genindtrådte fra efterløn eller anden pension.

Mønsteret er lidt anderledes, når vi ser på tilbøjeligheden til at genindtræde. I hele undersøgelsesperioden har personer på efterløn eller anden pension en større tilbøjelighed til at genindtræde i beskæftigelse end personer på folkepension og førtidspension. Blandt personer på efterløn og anden pension genindtræder 3,2 pct. i 2023, mens de tilsvarende andele for 2023 er 1,2 for folkepensionister og 1,3 for førtidspensionister.

Om analyserne

Analyserne er beskrivende. De viser sammenhænge mellem genindtræden og en række karakteristika. Analyserne kan derimod ikke sige noget om kausale sammenhænge og kan derfor fx ikke bruges til at vurdere, hvad enkelte pensionsreformer har betydet.

Tilbagetrækning omfatter i opgørelsen både aldersbetingede tilbagetrækningsydelser og førtidspension, så en tilbagevenden til arbejde efter sygdom tælles med som genindtræden. Opgørelsen er i personer og ikke i timer.

Fakta om undersøgelsen

Datagrundlaget for analyserne i denne rapport er registerdata for hele befolkningen i Danmark for perioden 1980-2023.

Vi anvender primært oplysninger om personer, der er 50-79 år i perioden 1981-2023.

Der er gennemført univariate beskrivende analyser og regressionsanalyser. Vi undersøger, hvordan forskellige karakteristika varierer sammen med tilbøjeligheden til at genindtræde. Disse karakteristika er blandt andet alder, køn, civilstand, uddannelse, indkomst, sektor og om man har været lønmodtager eller selvstændig.

Hovedresultater: Fra tilbagetrukket til beskæftiget – Genindtræden på arbejdsmarkedet for 50-79-årige i perioden 1981-2023
VIVE/2026
HR_304076

VIDENSCENTER FOR FASTHOLDELSE
AF SENIORER PÅ ARBEJDSMARKEDET

VIVE